

EMLÉK-ÜNNEPÉLY A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS FŐISKOLÁBAN.

I.

MEGNYITÓ BESZÉD.

Tartotta: Kovács János, ig. tanár.

Mélyen tisztelt gyülekezet!

Öt év lefolyása után újból összegyűltünk, hogy a szív legnemesebb virágát — a hálát — emlékkoszorukba fonjuk. Összegyűltünk, hogy kövessük azt a kegyeletes szokást, melyet minden korban, minden nemzet egy vagy más alakban az igazi érdem iránt nyilvánított.

Az igaz, hogy napjainkban anynyira divattá váltak az ünnepélyességek, jubileumok, hogy valódi értéköket kezdik elveszteni. De ez így volt minden korban. „Az athenebelieknél — mondja Cornelius Nepós — az érdemjelek kezdetben ritkábbak és csekélységből állók, de éppen azért dicsőségesek voltak, most pedig pazaroltatván, becsben nem tartatnak. Mert az athenaebeli nép Miltiadest, ki Athenaeet s egész Görögországot megmentette, avval tisztelte meg, hogy midőn a Poecile nevű csarnokban a marathoni ütközetet lefestették, tiz praetor között az ő képét tették az első helyre abban az állásban, a mint vitézeit buzdítja s a csatát megkezdi. De éppen ugyanaz az athenei nép, miután hatalmasabb lett, s a tisztviselők adakozásai által megvesztegettetett, a phaleraei Demetriusnak háromszáz szobrot állíttatott.“

A mi ünnepélyünk nem a mai divatnak hódoló ünnepély s nem is olyan tömjénezés, milyen a Demetriusé volt, hanem szerény jutalmazás, minő a Miltiadésé a romlatlan erkölcsök idejében. Mi is szívünk szent érzelmeitől indítva, ez ünnepélyes órában elhunyt jeleseink, jóltevőink képeit festjük le s a hála csarnokába az első helyre állítjuk; mert ők is, mint Miltiadés Athént s egész Görögországot mentette meg, az unitárius egyházat s annak fentartó eszközeit az iskolákat tartották meg számunkra nemes áldozatkész-

ségükkel s hősies küzdelmeikkel az elnyomatás és megpróbáltatás nehéz napjaiban.

Bizony — különösen nekünk unitáriusoknak — méltó okunk van az emlékezet szövéténekét koronként meggyújtani s annak fényénél a hála adóját leróni, kegyes jóttevőink iránt, kik reánk megbecsülhetetlen örökséget hagytak drága vallásunkban. De a velök való foglalkozással, a róluk való megemlékezéssel míg egyfelől a legszentebb kötelességet teljesítjük; addig másfelől saját lelkünket nemesítjük s szívünket tesszük fogékonyná az áldozatkészségre s a jótékonyság gyakorlására.

Ha az ők küzdelmes és kitartó életöket, önmegtagadásukat szent vallásuk érdekében, lelki szemeink elé állítjuk: annál inkább fogunk mi is küzdeni, lelkcsedni s áldozni anyaszentegyházunk oltárán. Most pedig ezzel az ünnepélyt megnyitom.

II.

BAGOLY SÁNDOR ÉLETE ÉS ALAPITVÁNYA.

Irta és a jóttevők emlék-ünnepélyén felolvasta: MÓZES ANDRÁS lelkész és tanár.

Ki kedveseinek emlékében él.
Nem halt meg az, csupán elutazott.
Halott csak az, kit elfelejtének.

Z e d l i t z.

Egy régen felállított elv azt mondja, hogy a nagy embereket a kor szelleme szüli, s viszont, hogy a kor szelleme egyes nagy emberek nevéhez fűződik, vagyis a kor szellemét a nagy emberek alkotják, — s a mit több száz évek tapasztalata nem kifogásol, arról el kell hinnünk, hogy biztos alappal bír.

A nagy korszakok és nagy emberek tehát egymást alkotják, s az egymásra hatás kölcsönös viszonyából mintegy természetes következés az, hogy a nagy emberek nevét, emlékét az önalkotta kor-szellem a feledéstől megóvjá, hálás kegyelettel fentartja, szóval: a történelemnek átadja. S e téren a fel-felhangzó méltatlankodás mellett is, hogy a nagy emberek sorsa a megvetés, feladás, az emberiséget jogos vál talán nem is érheti.

Az emberiség keblében mindig megvolt a nagyobb alkotások, remek művek, közhasznu intézmények iránti érdeklődés, meg az abból származó elismerés, s ha olykor-olykor kerültek elő mégis kor-